

Luceafărul
de Mihai Eminescu

Tema și viziunea despre lume într-un text romantic

Scrie un eseu de 2 - 3 pagini, **în care să prezinți tema și viziunea despre lume, reflectate într-un text poetic studiat, din opera lui Mihai Eminescu.** În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o **tipologie**, într-un **curent cultural/ literar**, într-o **perioadă** sau într-o **orientare tematică**;
- prezentarea **temei**, reflectată în textul poetic ales, prin referire la **două imagini/ idei poetice**;
- sublinierea a **două elemente** ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului (de exemplu: imaginar poetic, incipit, relații de opoziție și de simetrie, elemente de recurență, simbol central, figuri semantice – tropii, elemente de prozodie etc.).

Cerința-reper	Dezvoltarea
I. Introducere Ipoteza de lucru	<p>Poezie a maturității artistice depline <i>Odă (în metru antic)</i> a fost publicată în anul 1883 în ediția princeps <i>Poesii</i> realizată de Titu Maiorescu. La nivelul semnificațiilor, <i>Odă (în metru antic)</i>, împreună cu poezia <i>Glossă</i> se află într-o relație de complementaritate, ce luminează și adâncește sensurile <i>Luceafărului</i>, tema comună fiind destinul omului de geniu în societate. Napoleon Bonaparte spunea că „Oamenii de geniu sunt meteori destinați să ardă pentru a-și lumina secolul.”</p>
II. Argumentarea	C1 evidențierea trăsăturilor care fac posibilă încadrarea textului poetic într-o tipologie, într-un curent cultural/ literar, într-o perioadă sau într-o orientare tematică;
C1 Încadrarea într-o: <ul style="list-style-type: none"> • specie 	<p>Oda este o specie literară a genului liric în care se exprimă atitudini sau sentimente de admirație pentru o persoană, un eveniment sau o idee. Această operă a cunoscut, ca mai toate creațiile eminesciene, un lung proces de elaborare de aproximativ 11 ani, care cuprinde 7 variante, înaintea celei finale.</p> <p>Punctul de plecare a fost <i>Oda pentru Napoleon</i>, având 11 strofe care, abandonată ulterior în favoarea unei meditații filozofice asupra temei iubirii, devine, în urma unui proces de subiectivare și concentrare, poemul cu 5 catrene, cu elemente de elegie erotică, meditație și rugă de mântuire. Eminescu se inspiră din poezia lui Horațiu (poet latin), de la care preia structura strofei safice, adică 3 versuri safice cu măsura de 11 silabe și un vers adonic, de 5 silabe, ce conține cuvântul cheie. Deși se inspiră din clasicismul antic, poezia nu are rimă.</p> <p>[În succesiunea de variante se modifică tema, tonalitatea lirică și dimensiunea poemului: de la titanism la omul de geniu, de la erou la poet, iar apoi la om, de la imaginea vanității Cezarului la imaginea poetului suferind din iubire și la ruga pentru mântuire a omului, de la adresarea directă la monolog, de la tonalitatea de odă la cea elegiacă. Se păstrează însă titlul, metrul antic și unele motive: singurătatea, nemurirea, indiferența, visul.]</p>
<ul style="list-style-type: none"> • curent cultural/ literar 	<p>O trăsătură care face posibilă încadrarea poeziei în curentul romantic este sugerată de ipostaza apolinică dominată de atotsuficiența geniului „Pururi tânăr/ înfășurat în manta-mi”, conturând portretul tânărului efemer și solidar, care face parte din ordinea eternă a universului.</p> <p>O altă trăsătură este reprezentată de iubirea mistuitoare „Suferință, tu, dureros de dulce”, care aduce ființa în ipostaza dionisiacă ce trăiește plenar atât îndrăgostirea, cât și deziluzia. Iată de ce <i>Oda</i> este „expresia pură a condiției umane” (Ioana Em. Petrescu</p>
	C 2 - prezentarea temei , reflectată în textul poetic ales, prin referire la două imagini/ idei poetice ;
C2 Tema	Tema poeziei este filozofică , ilustrând atitudinea superioară a poetului privind cunoașterea și mai ales autocunoașterea, prin opoziția dintre atitudinea contemplativă a

<p>Două imagini/ idei poetice</p>	<p>trecutului și prezentul mistuitor, construind imaginea eului poetic, „<i>acel eu care a aflat ca «este în noi ceva mai adânc decât noi înșine», așadar eul care și-a gasit sinele»</i> (Constantin Noica). Se poate vorbi despre o stratificare tematică: singurătatea geniului care aspiră spre absolut, adică „steaua/ Singurătății”; atracția iubirii care aduce doar suferință: „Suferință, tu, dureros de dulce” și moartea ca eliberare „Ca să pot muri liniștit.”</p> <p>O imagine poetică relevantă pentru tema acestui text este sugerată prin prezența dublului oximoron „suferință dureros de dulce” care plasează iubirea în centrul existenței poetice, unde contemplația este înlocuită de suferință.</p> <p>O altă imagine este ilustrată de versurile „Pe-al meu propriu vis mistuit mă vaiet/ Pe-al meu propriu rug mă topesc în flăcări”. Paralelismul sintactic dintre vis și rug care sugerează arderea provocată din interiorul ființei de propriul său ideal.</p>
	<p>C3 - sublinierea a două elemente ale textului poetic, semnificative pentru ilustrarea viziunii despre lume a poetului</p>
<p>C3</p> <p>1. Titlul</p> <p>2. Structura</p> <p>3. Imaginarul poetic</p> <p>Incipitul</p>	<p>Titlul <i>Oda (în metru antic)</i> relevă antiteza dintre sensul cuvântului „odă”, care înseamnă imn de slava, și tristetea profundă, chinurile sfâșietoare ale poetului, care a rămas nemuritor prin puterea geniului sau ilustrată și în versurile acestei poezii. În plus, specificarea din paranteză este neobișnuită pentru un titlu de poem, deoarece apare explicit influența livrescă din poezia greco-latină: „în metru antic”, adică în formă de factură clasică, antică.</p> <p>Urmărind dispunerea timpurilor verbale în cele cinci strofe, se constată că poezia înfățișează un ciclu existențial complet, în patru secvențe poetice: atitudinea contemplativă din trecut (strofa I), întâlnirea cu experiența fundamentală, factor perturbator al vechii stări de grație (strofa a II-a), prezentul trăirii (strofele a III-a și a IV-a), proiecția în viitor și ruga (strofa a V-a). Antiteza între nepăsare și tulburare conferă tragism stării poetice.</p> <p>Incipitul – „Nu credeam să-nvăț a muri vrodată”- este, cu siguranță, cel mai profund gând poetic din literatura noastră, sintetizând un întreg sistem filozofic, prin care eul liric dezvaluie trecutul relativ („să-nvăț”) al tinereții sale, un timp când se credea veșnic aparținător al Cosmosului. Atitudinea contemplativă a poetului se manifestă prin starea de visare către elemente cosmice definitorii ale solitudinii: „Ochii mei ’nălțam visatori la steaua/ Singurătății”. Verbele din prima strofă, aflate la imperfect – „nu credeam”, „’nălțam”-, proiectează acțiunea conjunctivului „să-nvăț” într-un trecut relativ în care eul liric se simțea contopit cu Cosmosul, stare întreruptă cu brutalitate de infinitivul „a muri” cu valoare atemporală, definind un fenomen continuu, ce pândește omul.</p> <p>Strofa a doua exprimă, printr-un oximoron, suferința „dureros de dulce” a eului poetic, provocată de apariția surprinzătoare a iubirii mistuitoare, „deodată tu răsăriși în cale-mi”, care-i trezește pentru prima oară „voluptatea morții/ Ne-’ndurătoare”, conștientizând cu tristețe efemeritatea omului, destinul implacabil al condiției de muritor.</p> <p>Strofa a treia exprimă patima devoratoare prin intermediul comparațiilor mitologice cu eroii mitici Nessus și Hercul, din pricina intrigii unei femei. În această poezie, lirica măștilor este coborâtă la dimensiunea figurilor, adică este un element al structurii compoziționale care amplifică lirismul eului. Legenda din mitologia greacă povestește cum Hercules (om-zeu), provocat de soția sa, Deianira, împotriva centaurului Nessus (om-animal) îl ucide cu o săgeată otrăvită. Cu ultimele puteri, Nessus o sfătuiește pe Deianira să-și îmbrace soțul într-o cămașă muiată în sângele lui ca s-o iubească veșnic, însă sângele se dovedește înveninat și inflamabil, astfel că Hercules moare în chinuri cumplite. Încercând să-și scoată cămașa de pe trup, o smulge odată cu carnea, suferința morții fiind îngrozitoare. Tot astfel, sufletul poetului este mistuit de patima erotică, pe care o simte chinuitoare până în străfundurile ființei, aspect subliniat prin intermediul unei hiperbole, deoarece focul ce-l arde nu poate fi stins „cu toate/ Apele marii”.</p> <p>Strofa a patra are ca element central motivul visului. Pierzând singurătatea, s-a</p>

	<p>pierdut pe sine, confesiunea atinge momentul culminant al suferinței, combustia (arderea) erotică fiind la apogeul chinurilor în care poetul agonizează: „De-al meu propriu vis mistuit mă valet/ Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări...”. Simbolul păsării Phoenix presupune speranța recâștigării unei vieții purificatoare prin ardere, adică prin iubire, eul liric întrebându-se dacă ar fi posibilă o renaștere a sinelui, asemănătoare cu aceea a miticei păsări: „Pot să mai re’nviu luminos din el ca/ Pasarea Phoenix?”.</p> <p>Ultima strofa depășește forma elegiei, accentele filozofice ale rugăciunii de reintegrare a ființei, „Vino iar în sân, nepăsare tristă” aduc aminte omului de trecerea în neființă, cu condiția regăsirii propriei identități, atât de zdruncinată prin ivirea iubirii: „Ca să pot muri liniștit, pe mine/ Mie redă-mă!”. Viața e o cale pentru cunoașterea de sine și o permanentă învățare a morții, existența umană fiind condiționată de ideea ca „Moare numai cel ce se știe pe sine”, cum scrie Nichita Stănescu în poezia <i>A unsprezecea elegie</i>.</p>
III. Concluzia	<p>În concluzie, poezia este una filozofică cu aer romantic și pune în evidență contemplația superioară a poetului în ceea ce privește cunoașterea. Întreagul poem este construit pe o trăire interioară ce redă poeziei o permanentă tensiune lirică: omul superior abandonează temporar condiția lui de geniu și răspunde îndemnului iubirii.</p>